JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PAOLO MENGOZZI
16 päivänä joulukuuta 2015 [1]

Asia C-476/14

Citroën Commerce GmbH
vastaan
Zentralvereinigung des Kraftfahrzeuggewerbes zur Aufrechterhaltung lauteren Wettbewerbs eV (ZLW)

(Ennakkoratkaisupyyntö – Bundesgerichtshof (Saksan liittovaltion ylin tuomioistuin))

Ennakkoratkaisupyyntö — Kuluttajansuoja — Mainos, jossa ilmoitetaan hinta — Toimituskustannusten ilmoittaminen erikseen — Käsitteet ”tarjous” ja ”hinta veroineen” — Kansallisen oikeuden mukainen vaatimus sisällyttää mainoksessa ilmoitettuun hintaan ajoneuvon toimituksesta aiheutuvat muut väistämättömät kustannukset — Yhteensopivuus unionin oikeuden kanssa — Sopimaton kaupallinen menettely — Ostokehotus — Hintaan liittyvä olennainen tieto

1. Sisältyykö unionin oikeuteen niin täsmällisiä vaatimuksia hintojen esittämisen osalta, että autoa koskeva mainos, jossa yhtäältä tuotteen hinta ja toisaalta valmistajalta ostajalle toimittamisesta aiheutuvien väistämättömien kustannusten määrä ilmoitetaan erikseen, on järjestelmällisesti kiellettävä? Tästä on kyse käsiteltävässä ennakkoratkaisupyynnössä.

I **Asiaa koskevat oikeussäännöt**

A *Unionin oikeus*

1. Direktiivi 98/6/EY

2. Kuluttajansuojasta kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisessa 16.2.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/6/EY [2] johdanto-osan ensimmäisestä perustelukappaleesta ilmenee, että ”markkinoiden avoin toiminta ja asianmukainen tiedotus edistävät kuluttajansuojaa sekä yritysten ja tuotteiden välistä tervettä kilpailua”.

3. Direktiivin 98/6 johdanto-osan toisen perustelukappaleen mukaan ”on tärkeää taata kuluttajansuojan korkea taso”.

4. Direktiivin 98/6 johdanto-osan kuudennen perustelukappaleen mukaan ”myyntihinnan ja yksikköhinnan ilmoittamisvelvollisuus parantaa merkittävästi kuluttajavalistusta, koska se on helpoin keino antaa kuluttajille mahdollisuus arvioida ja vertailla tuotteiden hintoja parhaalla mahdollisella tavalla, ja tehdä näin tietoon perustuvia valintoja yksinkertaisen vertailun perusteella”.

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.
2 — EYVL L 80, s. 27.

5. Direktiivin 98/6 johdanto-osan seitsemännen perustelukappaleen mukaan ”olisi oltava yleinen sekä myyntihinnan että yksikköhinnan ilmoittamisvelvollisuus kaikkien tuotteiden osalta”.

6. Johdanto-osan 12 perustelukappaleen mukaan ”ainoastaan yhteisön tason säännöksillä voidaan taata yhtenäinen ja selkeä tiedotus, josta hyötyvät kaikki kuluttajat sisämarkkinoilla”.

7. Direktiivin 98/6 1 artiklan mukaan kyseisen direktiivin ”tarkoituksena on säännellä kauppiaiden kuluttajille tarjoamien tuotteiden myyntihinnan ja yksikköhinnan ilmoittamista kuluttajavalistuksen lisäämiseksi ja hintavertailun helpottamiseksi”.

8. Direktiivin 98/6 2 artiklan a alakohdan mukaan myyntihinnalla tarkoitetaan ”tuotteen lopullista yksikköhintaa tai tuotteen tietyn määrän hintaa, mukaan lukien [arvonlisävero (ALV)] ja kaikki muut verot”.

9. Direktiivin 98/6 3 artiklan 4 kohdassa säädetään, että ”mainoksessa, jossa mainitaan 1 artiklassa tarkoitettu tuotteiden myyntihinta, on ilmoitettava myös 5 artiklassa tarkoitettu yksikköhinta”.

10. Direktiivin 98/6 4 artiklan 1 kohdassa säädetään muun muassa, että ”myyntihinnan ja yksikköhinnan on oltava yksiselitteisiä, helposti tunnistettavia ja selvästi luettavia”.

11. Direktiivin 98/6 5 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”jäsenvaltiot voivat olla soveltamatta tuotteiden yksikköhinnan ilmoittamisvelvollisuutta, jos on kyse tuotteista, joihin sovellettuna tällainen ilmoittaminen ei tuotteiden lajin tai käyttötarkoituksen vuoksi ole tarpeen tai ilmoittaminen saattaisi aiheuttaa sekaannusta”.

2. Direktiivi 2005/29/EY

12. Sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi)[3] johdanto-osan kolmannesta ja neljännestä perustelukappaleesta ilmenee, että ”sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevissa jäsenvaltioiden laeissa on tuntuvia eroja, jotka voivat aiheuttaa merkittäviä kilpailun vääristymiä ja haitata sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. – – Erot aiheuttavat epävarmuutta siitä, mitä kansallisia sääntöjä sovelletaan kuluttajien taloudellisia etuja vahingoittaviin sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin, ja luovat monia esteitä, joilla on vaikutusta elinkeinonharjoittajiin ja kuluttajiin. – – Tällaiset esteet saavat myös kuluttajat epävarmoiksi oikeuksistaan ja heikentävät heidän luottamustaan sisämarkkinoihin”.

13. Direktiivin 2005/29 johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa täsmennetään, että direktiivin tavoitteena on lähentää jäsenvaltioiden lakeja, ”jotka koskevat kuluttajien taloudellisia etuja välittömästi vahingoittavia ja siten laillisesti toimivien kilpailijoiden taloudellisia etuja välillisesti vahingoittavia sopimattomia kaupallisia menettelyjä, sopimaton mainonta mukaan lukien. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tällä direktiivillä suojellaan kuluttajia tällaisten sopimattomien kaupallisten menettelyjen olennaisilta seurauksilta mutta siinä todetaan, että joissakin tapauksissa vaikutus kuluttajiin saattaa olla merkityksetön”.

3 — EUVL L 149, s. 22.

14. Direktiivin 2005/29 johdanto-osan kymmenennen perustelukappaleen mukaan ”on tarpeen varmistaa, että tämä direktiivi on johdonmukaisessa suhteessa yhteisön nykyiseen lainsäädäntöön, varsinkin tapauksissa, joissa sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevia yksityiskohtaisia säännöksiä sovelletaan yksittäisiin sektoreihin. – – Vastaavasti tätä direktiiviä sovelletaan ainoastaan, mikäli ei ole olemassa erityisiä yhteisön säännöksiä, joilla säädellään tiettyjä sopimattomien kaupallisten menettelyjen näkökohtia, kuten tiedottamisvaatimuksia ja kuluttajille annettavan tiedon esittämismuotoa koskevia vaatimuksia. Tällä direktiivillä tarjotaan kuluttajille suojaa, kun erityistä alakohtaista yhteisön lainsäädäntöä ei ole olemassa – – Tällä direktiivillä täydennetään siis kuluttajien taloudellista etua haittaaviin kaupallisiin menettelyihin sovellettavaa yhteisön lainsäädäntöä”.

15. Direktiivin 2005/29 1 artiklan mukaan ”tämän direktiivin tarkoituksena on tukea sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ja saavuttaa korkeatasoinen kuluttajansuoja lähentämällä jäsenvaltioiden lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, jotka koskevat kuluttajien taloudellisia etuja vahingoittavia sopimattomia kaupallisia menettelyjä”.

16. Direktiivin 2005/29 2 artiklan i alakohdan mukaan ostokehotuksella tarkoitetaan ”kaupallista viestiä, jossa ilmaistaan tuotteen ominaispiirteet ja hinta käytetylle kaupallisen viestinnän keinolle asianmukaisella tavalla ja näin mahdollistetaan kuluttajalle ostoksen tekeminen”.

17. Direktiivin 2005/29 3 artiklan 1 ja 4–6 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä direktiiviä sovelletaan 5 artiklassa tarkoitettuihin elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiin sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin ennen jotakin tuotetta koskevaa liiketointa ja sen jälkeen.

– –

4. Jos tämän direktiivin säännökset ovat ristiriidassa sopimattomien kaupallisten menettelyjen yksittäisiä näkökohtia säätelevien muiden yhteisön sääntöjen kanssa, jälkimmäisillä on etusija ja niitä sovelletaan kyseisiin yksittäisiin näkökohtiin.

5. Jäsenvaltiot voivat kuuden vuoden ajan 12 päivästä kesäkuuta 2007 lähtien jatkaa tämän direktiivin mukaisen lähentämisen alalla tätä direktiiviä rajoittavampien tai ohjailevampien kansallisten säännösten soveltamista, joilla säännöksillä pannaan täytäntöön yhdenmukaistamisen vähimmäistasoa koskevia lausekkeita sisältäviä direktiivejä. – –

6. Jäsenvaltioiden on viipymättä toimitettava komissiolle kansalliset säännökset, joita ne soveltavat 5 kohdan nojalla.”

18. Direktiivin 2005/29 5 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Sopimattomat kaupalliset menettelyt ovat kiellettyjä.

2. Kaupallinen menettely on sopimaton, mikäli:

a) se on huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimusten vastainen;

ja

b) se vääristää olennaisesti tai on omiaan vääristämään olennaisesti menettelyn saavutettavissa tai kohteena olevan keskivertokuluttajan – – taloudellista käyttäytymistä tuotteeseen nähden.”

19. Direktiivin 2005/29 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Kaupallista menettelyä pidetään harhaanjohtavana, jos sen asiayhteydessä, kun otetaan huomioon kaikki seikat ja olosuhteet sekä viestintävälineen rajoitukset, jätetään mainitsematta olennaisia tietoja, joita keskivertokuluttaja tarvitsee asiayhteyden mukaan perustellun kaupallisen ratkaisun tekemiseen, ja jos se näin saa tai todennäköisesti saa keskivertokuluttajan tekemään kaupallisen ratkaisun, jota hän ei muuten olisi tehnyt.

2. Harhaanjohtavana mainitsematta jättämisenä, ottaen huomioon 1 kohdassa kuvatut seikat, pidetään myös sitä, jos elinkeinonharjoittaja salaa tai antaa epäselvällä, käsittämättömällä tai moniselitteisellä tavalla tai väärään aikaan kyseisessä kohdassa tarkoitettua olennaista tietoa taikka jättää mainitsematta kaupallisen menettelyn kaupallisen tarkoituksen, ellei se ilmene asiayhteydestä, mikäli jommassakummassa tapauksessa se saa tai todennäköisesti saa keskivertokuluttajan tekemään kaupallisen ratkaisun, jota hän muuten ei olisi tehnyt.

– –

4. Ostokehotuksissa pidetään olennaisina seuraavia tietoja, jolleivät ne ilmene asiayhteydestä:

– –

c) hinta veroineen tai, ellei tuotteen luonteesta johtuen hintaa voida kohtuudella laskea etukäteen, hinnan laskutapa sekä tapauksen mukaan kaikki muut rahti-, toimitus- tai postimaksut tai, ellei näitä kustannuksia voida kohtuudella laskea etukäteen, se seikka, että kuluttaja voi joutua maksamaan tällaisia lisämaksuja;

– –

5. Yhteisön lainsäädännössä vahvistettuja kaupallista viestintää, mainonta tai markkinointi mukaan luettuna, koskevia tiedotusvaatimuksia pidetään olennaisina. Liitteessä II, joka ei ole tyhjentävä, on luettelo tällaisista vaatimuksista.”

20. Direktiivin 2005/29 liitteessä II esitetään luettelo yhteisön säännöksistä, joissa vahvistetaan mainontaa ja kaupallista viestintää koskevat säännöt. Muun muassa direktiivin 98/6 3 artiklan 4 kohta sisältyy kyseiseen luetteloon.

B *Saksan lainsäädäntö*

21. Sopimattoman kilpailun estämisestä annetun lain (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb, jäljempänä UWG)[4] mukaan sopimattomat kaupalliset menettelyt ovat kiellettyjä, jos ne ovat omiaan vahingoittamaan tuntuvasti kuluttajien, kilpailijoiden tai muiden markkinatoimijoiden etuja.[5] Sopimattomasti toimii se, joka rikkoo lakia, jonka tarkoituksena on myös markkinoilla toimimisen sääntely markkinoiden osapuolten intressin mukaisesti.[6]

4 — Muutettu viimeksi BGBl. 2010 I, s. 254.

5 — UWG:n 3 §:n 1 momentti.

6 — UWG:n 4 §:n 11 momentti.

22. Hintojen ilmoittamisesta annetun asetuksen (Preisangabenverordnung, jäljempänä PangV)[7] 1 §:llä on saatettu direktiivin 98/6 4 artiklan 1 kohta osaksi Saksan oikeusjärjestystä. Siinä säädetään, että sen, joka elinkeinotoiminnassaan tai jollain muulla tavalla säännöllisesti tarjoaa tavaroita tai palveluita loppukuluttajille tai joka myyjänä mainostaa tavaroita tai palveluita loppukuluttajille ilmoittamalla hinnat, on sisällytettävä hintoihin arvonlisävero ja muut myyntihinnan osatekijät.

II **Pääasia, ennakkoratkaisukysymykset ja asian käsittely unionin tuomioistuimessa**

23. Pääasian valittaja Citroën Commerce GmbH (jäljempänä Citroën Commerce) on Saksassa moottoriajoneuvoja myyvä yhtiö. Se julkaisi 30.3.2011 saksalaisessa sanomalehdessä ilmoituksen, joka koski sen Baijerin osavaltiossa sijaitsevan sivuliikkeen tarjoamia ajoneuvoja. Ilmoitukseen sisältyi esimerkki mallista, jota kuvailtiin näin: ”Esim. Citroën C4 VTI 120 Exclusive: 21 800 €[1]”, ”kokonaishinta”, ”hintaetu jopa: 6 170 €[1]”. Yläindeksi ”[1]” viittasi ilmoituksen alareunassa pienemmillä kirjaimilla esitettyyn tekstiin ”Sekä toimituskustannukset 790 € – –”.

24. Vilpitöntä kilpailua edistävä autoalan keskusliitto Zentralvereinigung des Kraftfahrzeuggewerbes zur Aufrechterhaltung lauteren Wettbewerbs e.V. (ZLW) nosti pääasian valittajaa vastaan kanteen UWG:n säännösten perusteella, luettuina yhdessä PangV:n 1 §:n kanssa, jotta se määrättäisiin lopettamaan sellainen mainonta, jossa ei mainita ajoneuvon tosiasiallista lopullista hintaa, johon on sisällytetty väistämättömät toimitusmaksut.

25. Alioikeus hyväksyi ZLW:n kanteen. Citroën Commerce valitti tästä tuomiosta. Valitusta käsitellyt tuomioistuin hylkäsi valituksen. Citroën Commerce teki tästä tuomiosta Revision-valituksen ennakkoratkaisupyynnön esittäneeseen tuomioistuimeen.

26. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin selittää, että sen PangV:n 1 §:n tulkintaa koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan mainoksissa on periaatteessa esitettävä ajoneuvon lopullinen hinta, johon on sisällytetty toimitusmaksut, sillä yleisö ei miellä tällaisia sivukustannuksia lisäkuluiksi vaan päinvastoin lopullisen hinnan osatekijäksi. Hinta voidaan ilmoittaa erikseen vain silloin, kun kuluttaja voi valita kahden vaihtoehdon välillä, toisin sanoen valmistajan tehtaalta tapahtuvan ajoneuvon noudon ja auton myyntipaikkaan toimituksen välillä, tai kun ei ole mahdollista ennakoida kyseisten kulujen määrää. Pääasiassa kyseessä olevan ilmoituksen tapauksessa kumpikaan näistä kahdesta edellytyksestä ei täyty. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko kyseinen kansallisen oikeuskäytännön linja unionin oikeuden mukainen.

27. Se huomauttaa tässä yhteydessä, että kansallinen oikeus siten tulkittuna voi olla direktiivin 2005/29 3 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu ”rajoittavampi tai ohjailevampi” toimenpide kuin ne toimenpiteet, jotka jäsenvaltiot saivat säilyttää oikeusjärjestyksissään 12.6.2013 asti.[8] Tämän määräajan jälkeen sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva säännöstö katsotaan täysin yhdenmukaistetuksi direktiivillä 2005/29. Kansallinen käsitys hinnan esittämisen edellytyksistä voidaan siten pysyttää vain sikäli kuin se on unionin oikeuskäytännön mukainen.

28. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, kuuluuko Citroën Commercen julkaisema mainos direktiivin 98/6 soveltamisalaan ja onko se siinä tarkoitettua ”tuotteiden tarjontaa”. Jos asia on näin, se pohtii, onko katsottava, että direktiivin 98/6 mukaisesti ilmoitettavaan myyntihintaan on sisällytettävä ajoneuvon toimituksesta aiheutuvat väistämättömät kustannukset.

7 — Muutettu viimeksi BGBl. 2002 I, s. 4197.

8 — Huomautan tältä osin kuitenkin, että jäsenvaltioilla oli sellainen mahdollisuus sillä edellytyksellä, että ne ovat ilmoittaneet kyseisistä toimista komissiolle (ks. direktiivin 2005/29 3 artiklan 5 ja 6 kohta). Asiakirja-aineistosta ei kuitenkaan ilmene, että Saksan liittotasavalta olisi tehnyt sellaisen ilmoituksen pääasian ratkaisemisen kannalta merkityksellisestä kansallisesta lainsäädännöstään.

29. Kansallinen tuomioistuin pohtii myös direktiivin 2005/29 sovellettavuutta eikä sulje pois sitä, että nyt käsiteltävä ennakkoratkaisupyyntö on ratkaistava sen perusteella. Se pohtii, onko kyseisen direktiivin 7 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitetussa ostokehotuksessa ilmoitettavan hinnan oltava siinä tapauksessa kokonaishinta, johon on sisällytetty kyseiset kustannukset.

30. Bundesgerichtshof (Saksan liittovaltion ylin tuomioistuin) päätti siten lykätä asian ratkaisua unionin oikeuden tulkintaa koskevan ongelman vuoksi ja SEUT 267 artiklan nojalla saattaa unionin tuomioistuimen kirjaamoon 27.10.2014 saapuneella ennakkoratkaisupyynnöllä unionin tuomioistuimen käsiteltäviksi seuraavat kolme ennakkoratkaisukysymystä:

”1) Onko tuotteen mainostaminen ilmoittamalla tuotteesta maksettava hinta direktiivin 98/6 1 artiklassa tarkoitettua tarjontaa?

Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

2) Onko direktiivin 98/6 1 artiklassa tarkoitetussa tarjonnassa 1 artiklan ja 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisesti ilmoitettavan myyntihinnan sisällettävä myös moottoriajoneuvon toimittamisesta valmistajalta myyjälle aiheutuvat väistämättömät kustannukset?

Jos ensimmäiseen tai toiseen kysymykseen vastataan kieltävästi:

3) Onko direktiivin 2005/29 2 artiklan i alakohdassa tarkoitetussa ostokehotuksessa saman direktiivin 7 artiklan 4 kohdan c alakohdan ensimmäisen tapauksen mukaisesti ilmoitettavan ’hin[nan] veroineen’ sisällettävä myös moottoriajoneuvon toimittamisesta valmistajalta myyjälle aiheutuvat väistämättömät kustannukset?”

31. Unionin tuomioistuimelle ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia pääasian valittaja, ZLW, Itävallan hallitus, Unkarin hallitus ja Euroopan komissio.

32. Suullisia huomautuksia esittivät unionin tuomioistuimessa 30.9.2015 pidetyssä istunnossa pääasian valittaja ja komissio.

III **Oikeudellinen arviointi**

33. Ennen kaikkea on tärkeää rajata unionin tuomioistuimelle esitettyjen kysymysten laajuus. Kuten pääasian valittajan edustaja huomautti unionin tuomioistuimessa pidetyssä istunnossa, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei pyri määrittämään, onko pääasiassa kyseessä oleva mainos vastoin direktiiviä 98/6 ja/tai onko se direktiivillä 2005/29 kielletty sopimaton kaupallinen menettely. Se pyrkii selvittämään unionin oikeuden nykytilan tarkistaakseen, onko se kansallista oikeutta koskeva tulkinta, johon se on päätynyt, yhteensopiva unionin oikeuden kanssa. [9]

34. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen lausumien mukaan pääasian valittajan lehdistössä julkaisemalla ilmoituksella rikotaan Saksan lainsäädäntöä, jossa vaaditaan, että mainoksissa esitetään tuotteiden kokonaishinta, toisin sanoen – nyt käsiteltävän asian olosuhteissa – hinta, johon on sisällytetty kustannukset, jotka aiheutuvat ajoneuvon toimituksesta jälleenmyyjän tiloihin, koska kyseiset kustannukset ovat väistämättömiä.

35. Sen arvioimiseksi, onko kansallinen oikeus yhteensopiva unionin oikeuden kanssa, on vastattava lähinnä kahteen joukkoon kysymyksiä. Ensinnäkin on näin ollen määritettävä, millä direktiivillä säännellään edellytyksiä, joiden mukaisesti mainoksissa esitettävä hinta on ilmoitettava, ja määritettävä, mikä tältä osin on yhteisön normien mukainen vaatimustaso. Tässä tarkoituksessa on ensin

9 — Joka mainitaan tämän ratkaisuehdotuksen 26 kohdassa.

tarkasteltava direktiiviä 98/6 ottamalla huomioon direktiivin 2005/29 3 artiklan 4 kohtaan sisältyvä ensisijaisuusperiaate. Tämän jälkeen – olettaen, että ilmenee, että Saksan lainsäädännössä suojataan kuluttajia enemmän kuin unionin oikeudessa – on toiseksi tarkistettava, voivatko jäsenvaltiot unionin oikeuden mukaan pitää voimassa tai ottaa käyttöön rajoittavampia toimenpiteitä kuin ne, joista siinä säädetään.

A *Direktiivin 2006/114 soveltamisalan ulkopuolelle jättämistä koskeva alustava huomautus*

36. On ensiksi täsmennettävä, ettei pääasia kuulu harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/114/EY [10] soveltamisalaan. Sen, että kannetta ei ole nostanut kuluttajansuojayhdistys vaan autoteollisuuden alan kilpailijoiden etuja valvova yhtymä, perusteella olisi voitu olettaa, että direktiiviä 2006/114 sovellettiin, koska sen tarkoituksena on erityisesti ”suojella elinkeinonharjoittajia harhaanjohtavalta mainonnalta ja sen kohtuuttomilta seurauksilta”. [11] Direktiiviin 2006/114 ei kuitenkaan sisälly yhtään säännöstä, jossa määritettäisiin edellytykset, joiden mukaisesti hinta on ilmoitettava mainoksissa. [12]

B *Ensimmäinen kysymys, joka koskee direktiivin 98/6 soveltamisalaa*

37. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa ensimmäisellä kysymyksellään selvittää, voiko pääasiassa kyseessä oleva mainos kuulua direktiivin 98/6, joka saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä PangV:n 1 §:llä, soveltamisalaan. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tätä varten riittää, että kyseinen ilmoitus on kyseisen direktiivin 1 artiklassa tarkoitettua tuotteiden tarjontaa.

38. On mahdollista, että pääasian valittajan julkaisema ilmoitus on tuotteiden tarjontaa termin laajassa, yleisessä merkityksessä. Direktiivin 98/6 yhteydessä direktiivin 98/6 1 artiklassa tarkoitettua käsitettä ”kauppiaiden kuluttajille tarjoamat tuotteet” on kuitenkin tulkittava direktiivin tarkoituksen rajoissa.

39. Pitäen edelleen mielessä, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii siten määrittämään, mitkä ovat mainoksissa mainittavien hintojen esittämistä koskevat unionin oikeuden vaatimukset, on todettava, ettei se ole direktiivin 98/6 pääasiallinen tarkoitus. Totta puhuen monikin seikka saa minut epäilemään kyseisen direktiivin asiallista merkityksellisyyttä pääasian ratkaisemisen kannalta.

40. Direktiivin 98/6 otsikosta tosin ilmenee, että direktiivi koskee kuluttajansuojaa kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisessa. Kyseinen tavoite täsmennetään direktiivin 98/6 1 artiklassa, jonka mukaan direktiivillä säännellään ”kuluttajille [tarjottujen] tuotteiden myyntihinnan ja yksikköhinnan ilmoittamista kuluttajavalistuksen lisäämiseksi ja hintavertailun helpottamiseksi”.

41. Unionin lainsäätäjä on näin menetellessään tosin vahvistanut yleisen velvollisuuden – velvollisuuden vahvistaa sekä myyntihinta että yksikköhinta [13] –, joka kuitenkin rajoittuu tapauksiin, joissa kyseinen kaksoismerkintä on merkityksellinen tai ainakin auttaa tehokkaammin saavuttamaan hintavertailun helpottamista koskevan tavoitteen.

10 — EUVL L 376, s. 21.

11 — Direktiivin 2006/114 1 artikla. Ks. myös tuomio Posteshop (C-52/13, EU:C:2014:150, 22 kohta).

12 — Direktiivin 2006/114 3 artiklan b alakohdassa ainoastaan todetaan, että sen määrittämiseksi, onko mainonta harhaanjohtavaa, kiinnitetään erityisesti huomiota tietoihin, jotka koskevat hintaa tai sen laskemistapaa sekä ehtoja, joilla tavara toimitetaan.

13 — Ks. direktiivin 98/6 johdanto-osan seitsemäs perustelukappale.

42. Vaikkei kyseistä velvollisuutta ole täsmennetty nimenomaisesti ja vaikka se on esitetty alustavasti kaikkien tarjottavien tuotteiden osalta, katson direktiivin 98/6 sanaston analyysin perusteella, että sen on kuitenkin tarkoitettu olennaisesti koskevan niin sanottuja päivittäistavaroita, ottaen huomioon, että kyse voi olla sekä elintarvikkeista että muista tuotteista kuin elintarvikkeista. [14] Näin ainakin ymmärrän direktiivissä 98/6 esitetyt eri viittaukset irtotavarana myytäviin tuotteisiin, [15] tuotteiden pakkauksiin ja valmispakkauksiin, [16] tuotteiden nettopainoon ja kuiva-ainepainoon [17] tai pieniin vähittäisliikkeisiin. [18]

43. Myös valmisteluasiakirjat vahvistavat sen, ettei direktiiviä 98/6 ole tarkoitettu eräänlaiseksi – hintojen ilmoittamista tai mainontaa yleisesti koskevaksi – puitedirektiiviksi vaan pikemminkin tekstiksi, jolla säännellään edellytyksiä, joiden mukaisesti tuotteiden hinta on periaatteessa ilmoitettava käyttämällä kaksinkertaisia hintamerkintöjä, jos tuotteet esitellään tai luovutetaan kulutukseen myyntipisteessä.

44. Kuluttajansuojaa kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisessa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviehdotuksen [19] perusteluissa nimittäin mainitaan joukko huolenaiheita, jotka liittyvät keskisuuren ja suuren mittakaavan vähittäismyynnin käytäntöihin, [20] jotka koskevat tuotteiden merkitsemistä, [21] tai hinnan viivakoodista lukemisen kehittämiseen. [22]

45. On lisäksi kiinnostavaa huomata, että vaikka direktiiviehdotuksen 1 artikla laadittiin siten, että ”kauppiaiden loppukuluttajille tarjoamien tuotteiden” osalta oli säädettävä myyntihinnan ja yksikköhinnan ilmoittamisesta, komissio oli lisännyt, että näin oli oltava, jos kyseinen kaksinkertainen merkintä oli merkityksellinen. Se totesi, että oli ”joukko tilanteita, joissa hintojen vertailu ei anna kuluttajalle ratkaisevaa tietoa varsinkaan, jos tuotteet ovat ominaisuuksiltaan hyvin erilaisia tai jos ne vastaavat kuluttajien eriytyneisiin tarpeisiin. Näin on esimerkiksi tilaustöiden, vaatteiden, *moottoriajoneuvojen*, kalusteiden ja kaikkien sellaisten tuotteiden kohdalla, joiden osalta määrän – – ilmoittamisen perusteella ei saada hintavertailun kannalta hyödyllisiä tietoja”. [23]

46. Omien hyvin vaihtelevien yksilöllisten piirteidensä vuoksi autot eivät siten ole tuotteita, joiden tapauksessa direktiivin 98/6 mukaiseen ilmoittamiseen perustuvalla hintavertailulla on suora merkitys kuluttajalle. Selvyyden vuoksi todettakoon, että vaikka direktiivin 98/6 avulla on tarkoitus auttaa kuluttajaa vertaamaan tomaattien kilohintaa – ottaen huomioon, että tomaatit ovat helposti verrattavissa oleva tuote ja joka tapauksessa tuote, jonka tapauksessa eri myymälöissä myytävien tuotteiden välinen vastaavuus on hyvin suuri – silloin, kun on kyse autojen kaltaisesta tuotteesta, kunkin ajoneuvon erityisluonteen vuoksi hinnan esittäminen direktiivissä 98/6 kuvailtujen edellytysten mukaisesti ei voi olla sellaisen tavoitteen mukainen. [24]

47. Tämän vuoksi direktiivissä 98/6 asetetun myyntihinnan ja yksikköhinnan ilmoittamista koskevan velvollisuuden osalta on otettava huomioon lainsäätäjän tarkoitus, joka on taata yhtenäinen ja avoin tiedotus siltä osin kuin on kyse tuotteiden määrän ilmoittamisesta käyttämällä hinnoitteluperusteena yhtenäistä yksikköhintajärjestelmää [25] vertailun helpottamiseksi. Unionin tuomioistuimen ratkaisu ei

14 — Direktiivillä 98/6 korvattiin kuluttajansuojasta elintarvikkeiden hintojen ilmoittamisessa 19.6.1979 annettu neuvoston direktiivi 79/581/ETY (EYVL L 158, s. 19) ja kuluttajansuojasta muiden tuotteiden kuin elintarvikkeiden hintojen ilmoittamisessa 7.6.1988 annettu neuvoston direktiivi 88/314/ETY (EYVL L 142, s. 19).

15 — Ks. direktiivin 98/6 johdanto-osan seitsemäs perustelukappale, 2 artiklan c alakohta ja 3 artiklan 3 kohta.

16 — Ks. direktiivin 98/6 johdanto-osan viides ja kymmenes perustelukappale sekä 4 artikla.

17 — Ks. direktiivin 98/6 4 artiklan 2 kohdan toinen alakohta.

18 — Ks. direktiivin 98/6 johdanto-osan 9 ja 14 perustelukappale sekä 6 artikla.

19 — KOM(95) 276 lopullinen, 12.7.1995.

20 — Perustelujen 20 kohdassa viitataan erityisesti ”hyllyihin”.

21 — Ks. direktiiviehdotuksen perustelujen 17 kohta.

22 — Ks. direktiiviehdotuksen perustelujen 20 kohta.

23 — Direktiiviehdotuksen perustelujen 27 kohta. Kursivointi tässä.

24 — Ja näin sitäkin suuremmalla syyllä, kun ajoneuvoilla on tiettyjä lisävarusteita.

25 — Ks. julkisasiamies Cruz Villalónin ratkaisuehdotuksen komissio v. Belgia 60 kohta (C-421/12, EU:C:2013:769).

poikennut edellä mainitusta, kun se katsoi asiassa komissio v. Belgia, että ”direktiivin 98/6 tarkoituksena ei ole taata kuluttajansuojaa siltä osin kuin on kyse hintojen ilmoittamisesta yleensä tai hinnanalennuksia koskevien ilmoitusten taloudellisesta todenmukaisuudesta vaan siltä osin kuin on kyse tuotteiden hintojen ilmoittamisesta erilaisina määrän yksikköinä”. [26]

48. Olen siten taipuvainen katsomaan komission tavoin, ettei direktiivin 98/6 ensisijainen tarkoitus ole taata kuluttajien suojelua hintojen ilmoittamisen osalta yleensä vaan pikemminkin saavuttaa hintoja koskeva riittävä kuluttajavalistus erityisesti mahdollistamalla hintavertailu silloin, kun tuotteiden hinnat ilmoitetaan erilaisina määrän yksikköinä. Kyseiset riittävät tiedot vaaditaan, jos samaa tuotetta myydään vaihtelevina määrinä ja erilaisissa pakkauksissa ja jos kuluttajilla on intressi verrata kyseessä olevan tuotteen hintaa saman määrän yksikön mukaan.

49. Direktiivi 98/6 ei siten ole unionin oikeudessa viitesääntö, joka koskee hintojen ilmoittamista yleisesti kaikenlaisten tuotteiden tarjonnan yhteydessä. Sillä ei ole myöskään tarkoitus säännellä yleisesti edellytyksiä, joiden mukaisesti hinnat on ilmoitettava mainoksissa. [27] Näin ollen se ei ole malli, jonka mukaan kansallisen lainsäädännön yhteensopivuutta on arvioitava.

50. Edellä esitetystä seuraa, että koska direktiivin 98/6 tarkoituksena ei ole taata kuluttajansuojaa siltä osin kuin on kyse hintojen ilmoittamisesta yleensä vaan siltä osin kuin on kyse tuotteiden hintojen ilmoittamisesta erilaisina määrän yksikköinä, kansallinen säännös tulkittuna siten, että elinkeinonharjoittajan käytäntö ilmoittaa erikseen mainoksessa yhtäältä ajoneuvon hinta ja toisaalta kyseisen ajoneuvon toimituksesta kuluttajalle aiheutuvien väistämättömien kustannusten määrä on kaikissa olosuhteissa kielletty, ei kuulu kyseisen direktiivin soveltamisalaan.

51. Juuri sen vuoksi, että Saksan säännös, sellaisena kuin se on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tulkitsemana, ei kuulu direktiivin 98/6 soveltamisalaan, sen ei voida katsoa olevan sellainen ”paremmin edistävä säännös”, joka jäsenvaltioilla oli oikeus pitää voimassa tai saattaa voimaan direktiivin 98/6 10 artiklan mukaisesti, ottaen huomioon, että kyseisessä direktiivissä kyseistä alaa ei ole yhdenmukaistettu täydellisesti.

52. Tältä osin kannatan jälleen täysin analyysia, jonka julkisasiamies Cruz Villalón esitti ratkaisuehdotuksessaan komissio v. Belgia. Hän katsoi siinä, että ”näiden paremmin edistävien säännösten voidaan johdonmukaisesti katsoa viittaavan ainoastaan direktiivin 98/6 kohteeseen eli tuotteiden hinnoittelumalleja koskevaan kuluttajatiedotukseen, jolla – – [helpotetaan] vertailua – – suhteessa erilaisiin määräyksiköihin”. [28] Tässä tilanteessa direktiivin 98/6 10 artikla ei voi oikeuttaa pitämään voimassa kansallista säännöstä sellaisena kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin sitä tulkitsee, sillä kyseisessä säännöksessä ei ole kyse alasta, joka liittyy direktiivin 98/6 kohteeseen. [29]

C *Toinen kysymys, joka koskee direktiivissä 98/6 tarkoitettua hinnan käsitettä*

53. Unionin tuomioistuimelle kansallisen tuomioistuimen esittämään ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen ehdottamani vastauksen vuoksi tarkastelen kyseistä kysymystä vain lyhyesti ja toissijaisesti.

26 — Tuomio komissio v. Belgia (C-421/12, EU:C:2014:2064, 59 kohta). Ks. myös julkisasiamies Cruz Villalónin ratkaisuehdotuksen komissio v. Belgia C-421/12, EU:C:2013:769) 58 kohta ja sitä seuraavat kohdat, joihin unionin tuomioistuin myös viittaa.

27 — Minusta vaikuttaa nimittäin siltä, että jos direktiivin 98/6 1 artiklaa tulkittaisiin siten, että tuotteita tarjotaan, jos on mainontaa, kyseisen direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa esitetty täsmennys olisi täysin turha.

28 — Julkisasiamies Cruz Villalónin ratkaisuehdotus komissio v. Belgia (C-421/12, EU:C:2013:769, 63 kohta).

29 — Ks. vastaavasti julkisasiamies Cruz Villalónin ratkaisuehdotuksen komissio v. Belgia (C-421/12, EU:C:2013:769) 64 kohta.

54. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy unionin tuomioistuimelta, onko hintaan, johon direktiivin 98/6 1 artiklassa ja 3 artiklan 1 kohdassa viitataan, laskettava ajoneuvon toimituksesta aiheutuvat väistämättömät kustannukset. Näitä säännöksiä on luettava direktiivin 2 artiklan a alakohdan valossa. Kyseisen kohdan mukaan hinnalla tarkoitetaan ”tuotteen lopullista yksikköhintaa tai tuotteen tietyn määrän hintaa, mukaan lukien ALV ja kaikki muut verot”. Kyseisestä säännöksestä ilmenee, että lopullinen hinta muodostuu tuotteen hinnasta, arvonlisäverosta ja kaikista muista veroista.

55. Olen erinäisistä syistä taipuvainen katsomaan, että direktiivissä 98/6 ei lainkaan säädetä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisista toimitusmaksuista.

56. Ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, jonka mukaan voidaan katsoa, että toimituskustannusten on sisällyttävä direktiivissä 98/6 tarkoitettuun tuotteen ”myyntihintaan”, koska ne ovat väistämättömiä, on vastattava ensinnäkin, että direktiivin 98/6 2 artiklan a alakohdan syntyhistorian analysoinnin perusteella voidaan katsoa, ettei lainsäätäjä päättänyt niin, vaikka sillä oli tilaisuus tehdä sellainen täsmennys kyseisen direktiivin tekstiin.

57. Direktiiviehdotuksen [30] alkuperäisen määritelmän mukaan myyntihinnalla nimittäin tarkoitettiin ”tuotteen tietyn määrän hintaa”. [31]

58. Komissio esitti muutetussa ehdotuksessaan, [32] että kyseistä määritelmää täydennetään merkittävästi täsmentämällä, että lopulliseen hintaan sisältyvät ”ALV, kaikki muut verot ja kaikkien niiden palvelujen hinnat, jotka kuluttaja niiden lisäksi joutuu maksamaan”. [33] Euroopan unionin neuvoston 27.9.1996 vahvistamassa yhteisessä kannassa (EY) N:o 60/96 [34] direktiivin antamiseksi kuluttajansuojasta kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisessa neuvosto ei kuitenkaan käyttänyt tätä sanamuotoa ja tyytyi esittämään, että myyntihinnalla tarkoitetaan ”tuotteen lopullista yksikköhintaa tai tuotteen tietyn määrän hintaa”. [35] Samalla se täsmensi hieman jäljempänä direktiiviluonnoksessa, että ”myyntihinnan ja yksikköhinnan on *jäsenvaltioiden vahvistamien edellytysten mukaisesti* liityttävä tuotteen lopulliseen hintaan”. [36]

59. Euroopan parlamentti hyväksyi myöhemmin tarkistuksen ”niiden palvelujen hintoja, jotka kuluttaja niiden lisäksi joutuu maksamaan”, koskevan muutettuun ehdotukseen sisältyvän viittauksen palauttamiseksi. [37] Direktiivin 98/6 2 artiklan a alakohdan lopulliseen versioon ei kuitenkaan edelleenkään sisälly sellaista viittausta. Minusta vaikuttaa siltä, että tämä on osoitus vaikeudesta päästä sopimukseen mahdollisesta hinnan käsitettä ja sen eri osatekijöitä koskevasta täsmällisemmästä lainsäädännöllisestä määritelmästä.

60. Toiseksi on huomattava, että lainsäätäjä mainitsi direktiivissä 98/6 tarkoitetun käsitteen ”hinta” täsmentämisen yhteydessä verot, ei kuluja. Tämäkään valinta ei ole neutraali. Eri kieliversioiden nopea tarkastelu tukee nimittäin käsitystä, jonka mukaan kyseiset verot ovat luonteeltaan ”julkisia”. Espanjankielisessä versiossa mainitaan ”todos los demás impuestos”, italiankielisessä versiossa ”ogni oltra imposta”, englanninkielisessä versiossa ”all other taxes” ja saksankielisessä versiossa ”alle

30 — Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen alaviite 19.

31 — Direktiiviehdotuksen 2 artikla. Ajoneuvon toimituksesta aiheutuvat väistämättömät kustannukset saattavat kuulua tähän luokkaan.

32 — Muutettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kuluttajansuojasta kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisessa, KOM(96) 264 lopullinen, 24.6.1996.

33 — Ks. muutetun ehdotuksen 2 artiklan a ja b alakohta.

34 — EYVL C 333, s. 7.

35 — Ks. yhteisen kannan 60/96 2 artiklan a kohta.

36 — Ks. yhteisen kannan 60/96 4 artiklan 2 kohta. Kursivointi tässä.

37 — Ks. päätöstä neuvoston vahvistamasta yhteisestä kannasta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin antamiseksi kuluttajansuojasta kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisessa, A4-0015/97 (EYVL C 85, s. 26), koskeva tarkistus 11.

sonstigen Steuern einschließt”. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan vero on tavaroille yksipuolisesti asetettu valtion tai valtiollisen elimen kantama vero tai maksu – määränsä vähäisyydestä, nimikkeestä ja kantamistavasta riippumatta. [38] Koska toimitusmaksut perii ajoneuvon valmistaja, niitä ei voida luonnehtia direktiivin 98/6 2 artiklan a alakohdassa tarkoitetuksi ”veroksi” tai rinnastaa niihin.

61. Joka tapauksessa ja kun otetaan huomioon direktiivin 98/6 tarkoitus, jonka olen maininnut edellä, olen edelleen vakuuttunut siitä, ettei direktiivissä 98/6 säädetä kyseisistä toimitusmaksuista. Tämä toteamus vaikuttaa lisäksi täysin johdonmukaiselta, jos katsotaan, kuten mielestäni on tehtävä, että viimeksi mainittua on tarkoitus soveltaa lähinnä silloin, kun on kyse tarjottujen tuotteiden, niin sanottujen päivittäistavaroiden, välittömästä käyttöönotosta, josta on kyse silloin, kun kyseessä ovat pienet vähittäisliikkeet tai keskisuuren ja suuren mittakaavan vähittäismyynti. [39]

62. Koska tarkasteluni päätteeksi on ilmennyt, ettei direktiivi 98/6 ole pääasian ratkaisemisen kannalta merkityksellinen, on tarkasteltava seuraavaksi direktiiviä 2005/29.

D *Kolmas kysymys, joka koskee direktiivin 2005/29 7 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettua hinnan käsitettä*

63. Direktiivi 2005/29 koskee sopimattomia kaupallisia menettelyjä. Siihen sisältyy joitakin ohjeita niistä edellytyksistä, joiden mukaisesti kauppiaat voivat ilmoittaa tuotteen hinnan kuluttajille. Kyseisen direktiivin 7 artiklan 4 kohdassa esitetään luettelo olennaisista tiedoista, joita ei voida jättää pois, salata tai esittää tavalla, joka johtaa kuluttajaa harhaan direktiivissä 2005/29 tarkoitetun kaupallisen ratkaisun tekohetkellä.

64. ”Hinta veroineen” kuuluu näihin olennaisiin tietoihin, ja ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy unionin tuomioistuimelta, onko kyseistä – direktiivin 2005/29 7 artiklan 4 kohdan c alakohdassa määriteltyä – käsitettä tulkittava siten, että siihen sisältyvät väistämättömät kustannukset, jotka aiheutuvat ajoneuvon toimittamisesta valmistajalta kuluttajalle. Ennen kyseisen säännöksen tarkastelua esitän kuitenkin kaksi joukkoa alustavia huomautuksia.

1. Alustavat täsmennykset

65. Korostan yhtäältä, että direktiivin 2005/29 tavoitteena on lähentää jäsenvaltioiden lakeja, jotka koskevat kuluttajien taloudellisia etuja välittömästi vahingoittavia ja siten laillisesti toimivien kilpailijoiden taloudellisia etuja välillisesti vahingoittavia sopimattomia kaupallisia menettelyjä, sopimaton mainonta mukaan lukien. [40] Kyseinen säännöstö on yhdenmukaistettu siinä täydellisesti [41] niin, etteivät jäsenvaltiot periaatteessa voi [42] ottaa käyttöön tai pitää voimassa oikeusjärjestyksissään direktiivissä 2005/29 säädettyjä toimenpiteitä tiukempia toimenpiteitä edes silloin, kun ne haluavat savuttaa korkeammantasoisen kuluttajansuojan. [43]

38 — Käsitteen ”tullia vaikutukseltaan vastaava maksu” osalta ks. mm. tuomio Bakker Hillegom (C-111/89, EU:C:1990:177, 9 kohta) ja tuomio Kernkraftwerke Lippe-Ems (C-5/14, EU:C:2015:354, 88 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 — Ilmaistakseni asian täysin selvästi arviointini perusteella ei voida päätellä ”lopullisen hinnan” määritelmää koskevien direktiivin 98/6 puutteiden vuoksi, että olisi mahdollista esittää erikseen litran maitopullon hinta ja niiden kustannusten määrä, jotka jälleenmyyjä laskuttaa kuluttajalta pullon myymälään kuljetuksesta. Kustannukset, joista on kyse pääasiassa, ovat aivan erilaisia ja muistuttavat enemmän sellaisen tuotteen toimituskustannuksia, jonka ei voida katsoa olevan päivittäistavara. Joka tapauksessa on todettava, ettei direktiivissä 98/6 esitetä yksityiskohtaisesti edellytyksiä, joiden mukaisesti lopullinen hinta on esitettävä.

40 — Tuomio Ving Sverige (C-122/10, EU:C:2011:299, 21 kohta).

41 — Ks. tuomio VTB-VAB ja Galatea (C-261/07 ja C-299/07, EU:C:2009:244, 52 kohta); tuomio Plus Warenhandelsgesellschaft (C-304/08, EU:C:2010:12, 41 kohta); tuomio Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag (C-540/08, EU:C:2010:660, 27 kohta); tuomio Citroën Belux (C-265/12, EU:C:2013:498, 20 kohta); tuomio RLvS (C-391/12, EU:C:2013:669, 33 kohta); tuomio komissio v. Belgia (C-421/12, EU:C:2014:2064, 55, 61 ja 64 kohta) ja määräys Cdiscount (C-13/15, EU:C:2015:560, 34 kohta).

42 — Ilman direktiivissä 2005/29 annettua nimenomaista lupaa: ks. direktiivin 2005/29 3 artiklan 9 kohta ja tuomio Citroën Belux (C-265/12, EU:C:2013:498, 21–24 kohta).

43 — Ks. määräys Cdiscount (C-13/15, EU:C:2015:560, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

66. Huomautan toisaalta, että direktiivin 2005/29 mukaan sopimattomat kaupalliset menettelyt voivat olla kahdenlaisia. Kyseessä voi olla joko harhaanjohtava toimi (6 artikla) tai harhaanjohtava mainitsematta jättäminen (7 artikla). Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa nimenomaisesti käsitteeseen ostokehotus, johon viitataan nimenomaisesti ainoastaan direktiivin 2005/29 7 artiklassa, koska se olettaa, että pääasian kantajan kaupallinen menettely kuuluu harhaanjohtavien mainitsematta jättämisten luokkaan. Koska kyseinen tuomioistuin ei pyri tässä vaiheessa luonnehtimaan konkreettisesti Citroën Commercen toimintaa direktiivin 2005/29 valossa, ei ole syytä tarkastella kyseistä olettamaa uudelleen tässä ratkaisuehdotuksessa.

2. Hintaa koskevat olennaiset tiedot ostokehotuksessa

67. Kaupallinen menettely on harhaanjohtava, jos ”sen asiayhteydessä, kun otetaan huomioon kaikki seikat ja olosuhteet sekä viestintävälineen rajoitukset, jätetään mainitsematta olennaisia tietoja, joita keskivertokuluttaja tarvitsee asiayhteyden mukaan perustellun kaupallisen ratkaisun tekemiseen, ja jos se näin saa tai todennäköisesti saa keskivertokuluttajan tekemään kaupallisen ratkaisun, jota hän ei muuten olisi tehnyt”. [44]

68. Ostokehotus on direktiivin 2005/29 mukaan mainonnan erityinen muoto, johon liittyy kyseisen direktiivin 7 artiklan 4 kohdassa täsmennetty tehostettu tietojenantovelvollisuus. [45] Direktiivin 2005/29 2 artiklan i alakohdan mukaan ostokehotuksella tarkoitetaan ”kaupallista viestiä, jossa ilmaistaan tuotteen ominaispiirteet ja hinta käytetylle kaupallisen viestinnän keinolle *asianmukaisella tavalla* ja näin mahdollistetaan kuluttajalle ostoksen tekeminen”. [46] Unionin tuomioistuin päätteli tämän perusteella, että kyseisessä säännöksessä ”ei [edellytetty] lopullisen hinnan ilmoittamista”. [47]

69. Ostokehotuksessa pidetään kuitenkin olennaisina seuraavia tietoja: ”hinta veroineen tai, ellei tuotteen luonteesta johtuen hintaa voida kohtuudella laskea etukäteen, hinnan laskutapa sekä tapauksen mukaan kaikki muut rahti-, toimitus- tai postimaksut tai, ellei näitä kustannuksia voida kohtuudella laskea etukäteen, se seikka, että kuluttaja voi joutua maksamaan tällaisia lisämaksuja”. [48]

70. Mikäli pitäydytään esitetyn kysymyksen tarkassa sanamuodossa, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää yksinkertaisesti tulkintaa käsitteestä ”hinta veroineen”. Sama päätelmä kuin se, joka tehtiin tulkittaessa käsitettä ”muut verot” direktiivin 98/6 yhteydessä, voidaan soveltuvin osin tehdä tässä yhteydessä, koska on jälleen todettava, että kieliversioiden nopea tarkastelu tukee käsitystä, jonka mukaan kyseiset ”verot” ovat luonteeltaan julkisia. Espanjankielisessä versiossa mainitaan ”el precio, incluidos los impuestos”, italiankielisessä versiossa ”il prezzo comprensivo delle imposte”, englanninkielisessä versiossa ”the price inclusive of taxes”, saksankielisessä versiossa ”der Preis einschließlich aller Steuern und Abgaben” ja portugalinkielisessä versiossa ”[o] preço, incluindo impostos e taxas”.

71. En ole näin ollen vakuuttunut siitä, että ajoneuvon toimituksesta aiheutuvia väistämättömiä kustannuksia voidaan tulkita siten, että niiden on sisällyttävä direktiivin 2005/29 7 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettuun ”hintaan veroineen”.

44 — Direktiivin 2005/29 7 artiklan 1 kohta. Kyseisen direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa määritellään eräs toinen harhaanjohtavan mainitsematta jättämisen muoto, joka on se, jos elinkeinonharjoittaja salaa tai antaa ”epäselvällä, käsittämättömällä tai moniselitteisellä tavalla tai väärään aikaan” 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua olennaista tietoa, jos se näin saa tai todennäköisesti saa kuluttajan tekemään kaupallisen ratkaisun, jota hän ei muuten olisi tehnyt. Pääasiassa kyseessä oleva ilmoitus kuuluu pikemminkin kyseiseen toiseen harhaanjohtavan mainitsematta jättämisen luokkaan, jos katsotaan, että ajoneuvon hinnan ja väistämättömien toimituskustannusten esittäminen erillään alaviitteessä merkitsee olennaisten tietojen esittämistä epäselvällä tavalla. Tämäkään ei silti ole nyt tarkasteltava kysymys.

45 — Ks. ratkaisuehdotukseni Ving Sverige (C-122/10, EU:C:2011:47) 22 kohta.

46 — Kursivointi tässä.

47 — Tuomio Ving Sverige (C-122/10, EU:C:2011:299, 36 kohta).

48 — Direktiivin 2005/29 7 artiklan 4 kohdan c alakohta.

72. Esitetyn kysymyksen alaa on joka tapauksessa laajennettava siten, ettei tarkastella pelkästään ilmausta ”hinta veroineen”, vaan pyritään päinvastoin määrittämään direktiivin 2005/29 7 artiklan systematiikka siitä johtuvien velvoitteiden, jotka koskevat hintojen esittämistä, voimakkuuden määrittämiseksi paremmin.

73. Näin ollen huomataan ensinnäkin, ettei direktiivin 2005/29 7 artiklan 4 kohdan c alakohdassa ainoastaan mainita hintaa veroineen, vaan siinä mainitaan myös ”hinnan laskutapa sekä tapauksen mukaan kaikki muut rahti-, toimitus- tai postimaksut”. Kyseisen säännöksen rakenteesta ilmenee, että siinä tarkoitetaan hintaa kaikkine osatekijöineen ja että vaikuttaa selvästi siltä, että direktiivin 2005/29 7 artiklan 4 kohdan c alakohdan – luettuna kokonaisuutena – sanamuodolla tarkoitetaan erikseen yhtäältä hintaa tai tapaa, jolla se lasketaan, ja toisaalta hinnan muita osatekijöitä kuten toimituskustannuksia. Kyseisen 7 artiklan 4 kohdan c alakohdan lukeminen ei missään tapauksessa anna aihetta tulkinnalle, jonka mukaan toimituskustannusten on sisällyttävä hintaan ja hinta on esitettävä lopullisena kokonaishintana.

74. Toiseksi on todettava, että direktiivin 2005/29 7 artiklan 4 kohdan c alakohdassa määritellyn kaltaisen hintaa koskevan olennaisen tiedon mainitsematta jättäminen ei missään tapauksessa sellaisenaan ole osoitus sopimattomasta kaupallisesta menettelystä, koska on aina arvioitava tapauskohtaisesti,[49] kuinka kyseinen mainitsematta jättäminen vaikuttaa kuluttajan käyttäytymiseen ja hänen kaupalliseen ratkaisuunsa. Direktiivistä 2005/29 ilmenee, että kyseisessä arvioinnissa otetaan huomioon myös kyseisen kaupallisen menettelyn asiayhteys[50] samoin kuin käytettävän välineen asettamat paikkaan tai aikaan liittyvät rajoitukset.[51]

75. Unionin tuomioistuin onkin jo katsonut, että ”hintaan liittyvien tietojen laajuus määräytyy tuotteen luonteen ja ominaispiirteiden mutta myös ostokehotukseen käytetyn viestintävälineen perusteella ja ottamalla huomioon elinkeinonharjoittajan mahdollisesti antamat lisätiedot. Sen, että ostokehotuksessa ilmoitetaan ainoastaan alkaen-hinta, ei näin ollen voida katsoa sellaisenaan muodostavan harhaanjohtavaa mainitsematta jättämistä”.[52] Näin menetellessään unionin tuomioistuin jätti ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtäväksi tutkia, oliko lopullisen hinnan laskemistavan mainitsematta jättäminen estänyt tai saattoiko se estää kuluttajaa tekemästä perusteltua kaupallista ratkaisua.[53]

76. Näin ollen vaikka unionin tuomioistuin katsoi, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaiset toimitusmaksut oli sisällytettävä direktiivin 2005/29 7 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettuun ”hintaan veroineen”, kansallinen säännös tulkittuna siten, että siinä kielletään ehdottomasti ostokehotukset, joissa esitetään erikseen tuotteiden hinta ja väistämättömien toimituskustannusten määrä, ylittäisi kuitenkin direktiivin 2005/29 tarjoaman suojelun tason, koska kyseisestä säännöksestä seuraisi, että kyseisten olennaisten tietojen – toisin sanoen hinnan, johon sisältyvät väistämättömät kustannukset – mainitsematta jättämisen perusteella määrätään yleisiä seuraamuksia silloin, kun direktiivissä vaaditaan kyseisen mainitsematta jättämisen kuluttajan kaupalliseen käyttäytymiseen kohdistuvien konkreettisten vaikutusten tapauskohtaista arviointia ennen kuin kyseistä kaupallista menettelyä voidaan luonnehtia ”sopimattomaksi”.[54]

49 — Ks. yleisesti tuomio Ving Sverige (C-122/10, EU:C:2011:299, 51, 58, 59 ja 73 kohta); tuomio komissio v. Belgia (C-421/12, EU:C:2014:2064, 56 kohta) ja määräys Cdiscount (C-13/15, EU:C:2015:560, 38 ja 39 kohta).

50 — Direktiivin 2005/29 7 artiklan 1, 2 ja 4 kohta. Ks. myös tuomio Ving Sverige (C-122/10, EU:C:2011:299, 55, 58 ja 73 kohta).

51 — Direktiivin 2005/29 7 artiklan 3 kohta. Ks. myös tuomio Ving Sverige (C-122/10, EU:C:2011:299, 66 kohta).

52 — Tuomio Ving Sverige (C-122/10, EU:C:2011:299, 68 ja 69 kohta).

53 — Tuomio Ving Sverige (C-122/10, EU:C:2011:299, 71 kohta).

54 — Ks. vastaavasti määräyksen Cdiscount (C-13/15, EU:C:2015:560) 39–41 kohta.

77. Tässä tilanteessa Saksan säännös, sellaisena kuin se on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tulkitsemana, tarkoittaa nimittäin sitä, että kaupallista menettelyä pidetään joka tapauksessa sopimattomana; sellaiset käytännöt kuitenkin luetellaan tyhjentävästi direktiivin 2005/29 liitteessä I. Kyseisen direktiivin 5 artiklan 5 kohdassa säädetään nimenomaisesti, että kyseistä liitettä ”voidaan muuttaa ainoastaan muuttamalla [kyseistä] direktiiviä”. [55]

78. Edellä esitetyn perusteella direktiivin 2005/29 7 artiklan 4 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että hintaa koskevia olennaisia tietoja ei ostokehotuksessa tarvitse kaikissa olosuhteissa esittää lopullisena kokonaishintana, johon sisältyvät sekä tuotteen hinta että kaikki muut kuluttajan maksettaviksi tulevat lopullisen hinnan osatekijät. Kaupallisen menettelyn sopimattomuus siltä osin kuin on kyseessä hinnan, sellaisena kuin se määritellään kyseisen 7 artiklan 4 kohdan c alakohdassa, ilmoittaminen ostokehotuksessa on joka tapauksessa arvioitava tapauskohtaisesti. Direktiivi 2005/29 on siten esteenä kansalliselle säännökselle tulkittuna siten, että siinä asetetaan yhtäältä ajoneuvon hintaa ja toisaalta kyseisen ajoneuvon väistämättömien toimituskustannusten määrää koskevaa mainoksessa esitettävää erillistä mainintaa koskeva yleinen kielto ilman tapauskohtaista arviointia, jonka perusteella voitaisiin todeta sen sopimattomuus.

IV **Ratkaisuehdotus**

79. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Bundesgerichtshofin (Saksan liittovaltion ylin tuomioistuin) esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

1) Kansallinen säännös tulkittuna siten, että elinkeinonharjoittajan käytäntö ilmoittaa erikseen mainoksessa yhtäältä ajoneuvon hinta ja toisaalta kyseisen ajoneuvon toimituksesta kuluttajalle aiheutuvien väistämättömien kustannusten määrä on kaikissa olosuhteissa kielletty, ei kuulu kuluttajansuojasta kuluttajille tarjottavien tuotteiden hintojen ilmoittamisessa 16.2.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/6/EY, jonka tarkoituksena ei ole taata kuluttajansuojaa siltä osin kuin on kyse hintojen ilmoittamisesta yleensä vaan siltä osin kuin on kyse tuotteiden hintojen ilmoittamisesta erilaisina määrän yksikköinä, soveltamisalaan.

2) Sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) on tulkittava siten, että hintaa koskevia olennaisia tietoja ei ostokehotuksessa tarvitse kaikissa olosuhteissa esittää lopullisena kokonaishintana, johon sisältyvät sekä tuotteen hinta että kaikki muut kuluttajan maksettaviksi tulevat lopullisen hinnan osatekijät. Kaupallisen menettelyn sopimattomuus siltä osin kuin on kyseessä hinnan, sellaisena kuin se määritellään kyseisen 7 artiklan 4 kohdan c alakohdassa, ilmoittaminen ostokehotuksessa on joka tapauksessa arvioitava tapauskohtaisesti. Direktiivi 2005/29 on siten esteenä kansalliselle säännökselle tulkittuna siten, että siinä asetetaan yhtäältä ajoneuvon hintaa ja toisaalta kyseisen ajoneuvon väistämättömien toimituskustannusten määrää koskevaa mainoksessa esitettävää erillistä mainintaa koskeva yleinen kielto ilman tapauskohtaista arviointia, jonka perusteella voitaisiin todeta sen sopimattomuus.

55 — Ks. vastaavasti määräyksen Cdiscount (C-13/15, EU:C:2015:560) 38 ja 39 kohta.